

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret af J. P. Grüne.

Udgiven og forlagt af A. P. Liunge.

13de Aarg.

Mandagen d. 7. October 1839.

Nr 276.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Om Hoveriet

ved det Classenske Fideicommisses Hovedgaarde „Corfelige og Carlsfeldt“ paa Falster.

Det har forundret os, at Forfatteren af den i Kjøbenhavnsposten Nr. 206 for indværende Aar optagne Artikel: „Om Hoveriet paa Baron Selby's Gods“, der synes at være en paa Falster vel localiseret Mand, og som derhos lægger for Dagen varm Interesse for et Anliggende, der har saameget Krav paa offentlig Opmærksomhed, med Tausshed forbigaaer det endnu eksisterende Naturalhøveri ved det Classenske Fideicommisses tvende Hovedgaarde: Corfelige og Carlsfeldt paa Falster.

Det er tænkeligt, at flere Grunde kunne indvirke paa den private Godseier derhen, at han vanskeligen, eller dog ikke saa hurtigen som han ønsker det, og ikke heller for den gængse Betaling, er istand til at afløse Hoveriet, saasom: at Hovedgaardens Drift er baseret paa et saa betydeligt Naturalhøveri, at den Arbeidskraft, som skal erstatte dette, koster langt mere at anskaffe og vedligeholde, end Tilfældet er paa andre Hovedgaarde, hvor Hoveriet oprindeligen er reguleret lempeligere; at de ikke ringe Pengemidler, som udfordres til Anskaffelse af Inventarium og Besætning samt til Bygningers Opførelse, for denne ikke strax staae til Godseierens Disposition, og ikke heller paa behæftede Gods'er kunne reises; at en tidligere indgaaet Forpagtningscontract, der tilliger Forpagteren Naturalhøveriet, paa hvilket han ikke vil renoncere, binder Hænderne paa Godseieren; at det var at befrygte, at Eierne af de i et behæftet Gods indestaaende Prioriteter ville opgive deres Kapitaler om Debitor — Godseieren — afløse Hoveriet og dermed forandrede Bessaffenheden af deres Pant, for en Godtgørelse, der vel efter hans, men maaskee ikke efter deres Anskuelse equivaleerede Naturalarbejde, med videre. — Hvorvidt disse eller nogen af disse Omstæn-

stændigheder have influeret paa Hans Excellence Geheime-Conferentsraad Baron de Selby, vide vi ikke, da han ei offentlig har mødt den over hans Færd i Hoverisagen offentlig førte Anke; men vi troe at vide, at det Classenske Fideicommis ingenlunde staaer under Indvirkning af saadanne Omstændigheder, der, som sagt, kunne lægge Baand paa den private Godseiers gode Villie, eller udsætte det Tidspunkt, da den vorder Handling.

Fideicommisset er en riig Stiftelse. Vi have for os Directionens for nogle Aar tilbage igjennem Pressen offentliggjorte Indberetning til hans Majestæt, efter hvilken eet Aars Indtægt beløb circa 230,000 Rbd., og det netto Doverskud circa 28,000 Rbd. — Lad nu end være at lavere Kornpriser noget have formindsket det aarlige Doverskud: saa kan det dog umuligt mangle Stiftelsen paa Pengemidler til at bringe et Offer, om saa maatte være, for at opfylde Tidsaaendens Krav, udtalt i Stændersforsamlingerne og hylbet af Kongen i Placat af 9de Marts 1838.

Fremdeles: Fideicommisset er en velgjørende Stiftelse. Efter Generalmajor Classens Testamente, der er Basis for dens Virksomhed, skal dens Midler anvendes til:

„at danne nyttige Mennesker til Statens Bedste, at understøtte og befordre Vindstibeligbed og Arbeidsombed i de nødvendige Dele for Landets Vel og til at afhjælpe og lindre Sattigdom og Elendighed.“

Det forekommer os, at Naturalhøveriet ingenlunde beforder Vindstibeligbed og Arbeidsombed, ligesaa lidet som det lindrer Fattigdom og Elendighed eller danner nyttige Mennesker til Statens Bedste, hvorimod det snarere virker netop i modsatte Retninger. Men det er modsigende, at Fideicommissets høveriagtige Fæstebønder paa Falster, flere end et Hundrede i Tallet, der bidrage saa væsentligen til at fremme Stiftelsens velgjørende Formaal, skulle, i et saa vigtigt Punkt, være udelukkede fra at nyde Godt af dens

Velbædighed og de for Samsundet velgjørende Frugter, dens Virksomhed tilfigter.

Foruden denne, i Sagens Natur, Fideicommissstifterens almindelige Forskrifter, Tidsaandens Krav og Kongens landsfaderlige Dnsse grundede Dpfordring til Hoveriets Afløsning, har Directionen en mere directe i Stifterens specielle Bestemmelser om Bøndernes Hoveri, der ligefrem byde:

„at Naturalhoveriet skulde reguleres paa lœmfældigste Maade, og mildere end Lov og Anordninger foreskrive“,

hvoraf det fremgaaer, at Stifteren, netop i Hoveripunktet, — det misligste i Fæsteforholdet, — vilde vide Stiftelsens Bønders Stilling gunstigere end Andres.

Directionen kan ikke med Feie gjøre den Indvending, at den for Hovedgaardene bestaaende Forpagtningscontract, der overdrager Forpagteren Naturalhoveriet, hindrer dets Afløsning; thi denne Contract er underhaanden forlænget fra 1ste Mai 1839 paa 10 Aar, uden at der blev givet Bønderne Afgang til ved den Leilighed at gjøre Tilbud om Bederlag for Hoveriet, saaledes som Tilfældet var ved Forpagtningsauktionen i Aaret 1817, ifølge Directionens allerunderdanigste Indberetning af 20 Mai 1818, imedens det af denne Beretning synes at fremgaae, at det var en antagen Regel, at Bønderne, ved hver Fornyelse af Forpagtningen, skulde gives Afgang til at stille sig ved Naturalhoveriet.

Det synes isvrigt saa langt fra, at Fideicommissets Direction nu for Tiden hylber og følger de milde Regler for Hoveriet, som Stifteren har antydet, at man meget mere endnu i Aaret 1838 gjorde den Erfaring, at Directionen ansøgte det kongelige Rentekammer om Tilladelse at indføre en Forandring i Natural-Avlingshoveriet ved Corselise, baseret paa et større Hoveri end Bønderne oprindeligen pligtede at forrette.

De Hoverigjørende gaves imidlertid Leilighed til at yttre sig over Sagen, og Følgen heraf var, at Rentekammeret ikke bevilgede den attraaede Forandring, men overlod det til Fideicommisset at gjøre Sagen til Gjenstand for Domstolens Afgjørelse. Denne Bei har imidlertid Directionen endnu ikke valgt og vil rimeligvis ikke heller vælge den, hvorimod man nu, for et Tidsløb af 10 Aar, betaler Bønderne for at forrette det Arbejde, hvilket man, som meldt, attraaede overført paa dem som Pligt.

Vi maae isvrigt bemærke, at Forpagteren Hr. Rammerraad Nyholm har, uden Fideicommissets Medvirkning, for et vist Aaremaal — formodenlig hans Forpagtningslid — og mod en høist moderat Godt-

gjørelse afløst Slængshoveriet til Carlsefeldt. Derimod have Corselises hoverigjørende Bønder nyligen, da tvende af Directionens Medlemmer vare tilstede paa denne Hovedgaard, forgjæves tilbudt en aarlig Godtgjørelse af 6 Rbd. pr. Tde Hartkorn for Hoverifrihed, endstjøndt dette Anbud uden Tvivl er Maximum af hvad der gives i Lollands-Salsters Stift og 2 Rbd. pr. Tde Hartkorn mere end 4 Byer under samme Gods have betalt i Hoveripenge siden 1796.

Vi have saaledes for Die det Særsyn, at en rig offentlig Stiftelse, der har tilstrækkelig Dpfordring saavel af særlig som almindelig Art til at stille sig i den forreste Række naar der er Spørgsmaal om Tidens Krav og Regeringens Dnsse, vedbliver at undbrage sine Bønder et Gode, som mangfoldige private Godsieiere have tilstaaet deres Fæstere.

De paagjeldende Bønder og enhver, der isvrigt interesserer sig for Naturalhoveriets Afløsning dele siferligen det Dnsse med os, at det maatte behage Hs. Majestæt, at gjøre den allernaadigste Tilfredshed, som i Regelen aarligen tilkjendegives Fideicommissets Direction med dens Bestræbelser for at befordre Stifterens almeennyttige Hensigter, afhængig af dens Virksomhed tillige i den her antydede Retning. P.

Ryheds-Post.

Kjøbenhavn, den 7de October 1839.

— Da man havde megen Grund til at nære det Haab, at Thorvaldsen vilde forlænge sit Ophold her i det mindste endnu Binteren over, maatte det være noget overrassende, af en Notits nylig i et af vore Dagblade at erfare, at vor berømte Landsmand ved nogle fra Italien modtagne Esterretninger maaffee torde see sig bevøget til at tiltræde sin Reise dertil allerede i Løbet af indeværende Maaned. Det tilføiede „man siger“ gav det hele dog endnu en Charakter af Uvisshed. Vi erfare imidlertid idag, at det virkelig er Thorvaldsens Beslutning meget snart at forlade Fædrelandet, men, som vi tør glæde os ved, i det faste Forsæt inden kort Tid igjen og da for stedse at vende tilbage hertil. Han er kommen ind hertil Staden fra Neys, hvor, som bekendt, flere Skulpturarbejder fra Tid til anden have sysselsat ham, og det var først hans Agt at tiltræde Afreisen herfra idag, for da at kunne gjøre Selskab med Hr. Professor Schouw, der idag har tiltraadt en Reise til Italien i videnskabeligt Formaal. Flere nødvendige Arrangements vanskeliggjorde dette imidlertid og Thorvaldsen agter nu — efter en tidligere Bestemmelse — at tage herfra med det næste fra Petersborg til Haare afgaaende franke-Dampskib (som vil anløbe Kjøbenhavn den 17de eller 18de dennes) for paa sin Reise ogsaa at kunne gjøre et kort Besøg i Frankrig og dets Hovedstad.

— Imorgen ere de Spenglerske Konstfager for sidste Gang offentlig udstillede i Konstforeningens Locale. Da Udstillingen